

נשיץ ברנדס אמיר
NASCHITZ BRANDES AMIR

שוחד לעובד ציבור זר

שוחד ושחיתות

שוחד - טובת הנאה, בכסף או בשווה כסף (הלוואה, מתנה ועוד) הניתנת לבעל סמכות, על מנת שיפעיל את סמכותו לטובתו של נותן השוחד.

מתן שוחד, קבלת שוחד ותיווך לקבלת שוחד הן עבירות פליליות לפי חוק העונשין במדינת ישראל.

שחיתות הינה שימוש לרעה במשרה או סמכות על מנת להשיג טובות הנאה או רווח אישי.

שוחד לעובד ציבור זר – תהליכים בינלאומיים

1977 - חוקק (FCPA (Foreign Corrupt Practice Act

הוראות למניעת שוחד: איסור מתן שוחד לפקיד ממשל זרים על מנת להשיג או לשמר עסקים.

הוראות חשבונאיות בהתאם לחוק ניירות ערך סחירים: חברות הנסחרות בארה"ב צריכות לקיים מערכת של בקורות חשבונאיות פנימיות הולמות על מנת לוודא את נאותות הרישומים בספרי הנהלת החשבונות.

החוק חל על:

חברות הרשומות למסחר בארה"ב או חייבות לדווח לרשויות בארה"ב.

אזרחים או תושבים של ארה"ב.

אזרחים או עסקים זרים שביצעו עבירה בתחומי ארה"ב.

צדדים שלישיים וסוכנים שפועלים בשמם.

FCPA - אניפה אמריקאית

• קנסות:

- 2018* – 8 חברות שילמו 985 מליון דולר. (אלביט הדמיות - 500,000 דולר - רומניה)
- 2017 – 11 חברות שילמו 11.9 מיליארד דולר.
- 2016 – 27 חברות שילמו 2.4 מיליארד דולר. (טבע - 519 מליון דולר – רוסיה, אוקראינה ומקסיקו)
- 2015 – 11 חברות שילמו 133 מליון דולר.
- 2014 – 10 חברות שילמו 1.56 מיליארד דולר.
- 2013 – 12 חברות שילמו 731 מליון דולר.
- 2012 – 12 חברות שילמו 259 מליון דולר.
- 2011 – 15 חברות שילמו 508 מליון דולר. (קומברס - 2.1 מליון דולר)
- 2010 – 23 חברות שילמו 1.8 מיליארד דולר.
- 2009 – 11 חברות שילמו 644 מליון דולר.
- תקופות המאסר: 180-36 חודשי מאסר.

* 2 רבעונים ראשונים לשנת 2018.

שׁוּחַד לַעֲבוּד צִיבּוּר זָר – תְּהִלִּיכִים בִּינְלָאוּמִיִּים

**1997: ארגון ה-OECD חתם על אמנה למאבק בתשלום שוחד
לעובדי ציבור זרים בעסקאות בינלאומיות**

OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public
Officials in International Business Transactions

• **האמנה נכנסה לתוקף ב- 1999, חברות בה מעל ל- 40 מדינות.**

שוחד לעובד ציבור זר – תהליכים בינלאומיים

**2003: אמנת האו"ם נגד שחיתות - UN Convention against
Corruption – UNCAC – ישראל חתמה על האמנה בשנת 2008.
יולי 2010: אושר חוק השוחד הבריטי - Bribery Act – החוק הבריטי
אוסר שוחד באופן כללי ולא רק במתן שוחד לעובדי ממשל וציבור
זרים.**

**7.9.2010: ישראל חתמה על אמנת הארגון OECD ובכך הצטרפה ל-
34 מדינות דמוקרטיות והפכה לחברה בארגון לשיתוף פעולה
ולפיתוח כלכלי (OECD).**

שוחד לעובד ציבור זר – בדין הישראלי

- **פברואר 2008 - חקיקת סעיף 291א בחוק העונשין – מתן שוחד לעובד ציבור זר.**
- **נובמבר 2009 - תיקון פקודת מס הכנסה - איסור ניכוי תשלומי שוחד. (פס"ד הידרולה).**
- **הנחיות היועמ"ש לממשלה.**
- **הנחיית פרקליט המדינה.**
- **הנחיות האגף על פיקוח היצוא של משרד הביטחון לאמץ קוד ציות בנושא מניעת שוחד כתנאי לאישור יצואן.**

חוק העונשין, סעיף 291 א - מתן שוחד

לעובד ציבור זר

“הנותן שוחד לעובד ציבור זר בעד פעולה הקשורה בתפקידו, כדי להשיג, להבטיח או לקדם פעילות עסקית או יתרון אחר בנוגע לפעילות עסקית, דינו כדין נותן שוחד לפי סעיף 291.”

הינו: מאסר שבע שנים או קנס כאמור:

• עד 1,130,000 ₪ ליחיד

• עד 2,260,000 ₪ לתאגיד

• פי ארבע משווי טובת ההנאה שהשיג אדם או שהתכוון להשיג על ידי העבירה.

סעיף 297 (א): ביהמ"ש רשאי לצוות על חילוט השוחד ולחייב את נותן השוחד לשלם לאוצר המדינה את שווי התועלת שהפיק מן השוחד.

ת"פ 16-11-57177 מדינת ישראל נ' ניפ

גלובל בע"מ

ניפ גלובל בע"מ עסקה בפיתוח פרויקטים בתחום מרשם האוכלוסין.

בשנת 2012 חתמה על 2 הסכמים עם ממלכת לסוטו - לפיתוח והטמעת מערכות אלקטרוניות בתמורה לכ-30 מיליון\$.

לקידום ענייניה, שכרה החברה שירותיו של סוכן מקומי המקורב למי ששימש באותה העת כמנכ"ל משרד הפנים של ממלכת לסוטו. שיפעל לקידום האינטרסים של החברה בתמורה לטובות הנאה כספיות.

לפי כתב האישום העבירה החברה למנכ"ל משרד הפנים של ממלכת לסוטו סך של כ-\$503,893, באמצעות הסוכן ורכשה עבורו מכשיר טלפון סלולרי בסך של \$2,000....

..... כנגד הכספים החברה קיבלה חשבוניות שנחזו כחשבוניות יעוץ.

ת"פ 16-11-57177 מדינת ישראל נ' ניפ גלובל בע"מ

מתוך גזר הדין:

המדובר בכתב אישום ראשון מסוגו שהוגש במדינת ישראל מאז הוספה העבירה לחוק העונשין בעקבות התחייבות מדינת ישראל לאמנת האו"ם נגד שחיתותולאמנת ה- OECD...

...הערכים המוגנים בעבירה זו אינם קשורים רק לישראל. לערכים המוגנים אשר פורטו לעיל מצטרפים ערכים מוגנים נוספים בדמות חשיבות יצירת אקלים בינלאומי נקי משחיתות הערכים המוגנים קשורים לכל מדינה המעוניינת להישמר מפני שחיתות, תוך תפיסה שמעשי השחיתות מהווים איום על מוסדות דמוקרטיים ויש בהם כדי לפגוע בשלטון החוק ובהתפתחות הכלכלית

ת"פ 16-11-57177 מדינת ישראל נ' ניפ גלובל בע"מ

הסדר טיעון מקל:

- קנס וחילוט בסך כולל של 4,500,000 ₪.
- התחייבות לשיתוף פעולה עם רשויות לסוטו.
- הנאשמת אימצה נהלים פנימיים מחייבים בכתב, לרבות לעניין מנגנוני הפיקוח והבקרה שיבטיחו כי לא יעברו עבירות דומות.
- המדינה סגרה את התיקים כנגד המנהלים.

מאפייני חקירת שוחד עובד ציבור זר

- חקירות מורכבות הנמשכות לאורך זמן רב.
- שיתוף פעולה עם גורמי חקירה בינלאומיים.
- תפיסות רכוש לאורך זמן.
- חקירות מתוקשרות.
- פגיעה תדמיתית, ציבורית וכלכלית (תפיסות , אשראי בבנק).
- חקירות הלבנת הון.

זיהוי מוקדי הסיכון

- פעילות במדינות מתפתחות.
- חברות שהפעילות העסקית שלהן כוללת פרויקטים בהיקפים גדולים, מכרזים וחוזים ארוכי טווח.
- חברות שהנהלת החברה בקשר עם גורמים רשמיים בממשל וברשויות מקומיות.
- תעשיות בסיכון גבוה:
 - תעשיות ביטחוניות.
 - תעשיות בתחום התשתיות.
 - תעשיות בתחום התרופות.

זיהוי מוקדי הסיכון

- **חברות שהפעילות העסקית שלהן נעשית באמצעות צד ג': קבלנים, סוכנים, מתווכים ואחרים שמספקים שירותים בשמן.**
- **רכישת עסקים או נכסים באזורי סיכון גבוהים.**
- **חברות שמעניקות מתנות, אירוח, בידור, נסיעות וכו'.**
- **חברות אשר משלמות בדרך קבע עבור רישיונות, היתרים ואישורים ממשלתיים שונים במדינות זרות.**
- **חברות אשר מממנות חסויות, תרומות לקהילה ופרויקטים חברתיים שונים.**

הסיכונים

- חשיפה לחקירה פלילית והעמדה לדין בזירה המקומית.
- חשיפה לחקירה פלילית והעמדה לדין בזירה הבינלאומית (לדוגמה: FCPA האמריקאי, Bribery Act הבריטי ועוד).
- קנסות והליכים מנהליים בזירה המקומית והזירה הבינלאומית.
- עבירת השוחד לעובדי ציבור זרים מהווה גם עבירת מקור לצורך קיום עבירה של הלבנת הון.
- במקרה של תאגיד ניתן יהיה להרשיע בהתאם לנסיבות המקרה, הן את התאגיד והן את האנשים האחראים לביצוע העבירה או שותפים לה, בהתאם לדיני העונשין הכלליים.

אז מה עושים?

- לזהות ולמפות את סיכוני הארגון.
- הטמעת תוכנית מניעת שחיתות בארגון.
- תכנית הערכת סיכוני ציות מותאמים ל: FCPA, Bribery Act וסעיף 291א לחוק העונשין (או כל חוק רלוונטי לפעילות החברה).
- הטמעת תהליכי Due diligence של שותפים עסקיים (בפרט במדינות המוגדרות כבעלות סיכון).
- בדיקת נאותות במסגרת מיזוגים ורכישות.
- ביצוע ביקורות פנימיות / חקירות פנימיות.

למה לאמץ תכנית למניעת שחיתות

- חלק מאסטרטגיית ניהול הסיכונים בארגון.
- החברה והנהלתה חשופים לתביעות במידה ותתגלה שחיתות והם לא פעלו באופן אקטיבי למניעתה.
- התגברות האכיפה בארץ ובעולם.
- הגברת מהימנות הארגון.
- קידום תרבות אתית בארגון.
- תכנית אכיפה אפקטיבית יכולה להוות את ההבדל.

אחריות הדירקטור

לפי חוק החברות, מוטלות על נושאי המשרה בחברה וביניהם הדירקטורים, שתי חובות עיקריות:

1. חובת האמון - הקובעת כי אסור לדירקטור להימצא במצב של ניגוד עניינים בין עיסוקיו הפרטיים לבין עיסוקי החברה.

2. חובת הזהירות - דירקטור מחויב בנקיטת אמצעי זהירות סבירים בכדי למנוע נזק לחברה. האם "הדירקטור הסביר" היה צריך לצפות את התרחשות הנזק לחברה?

אחריות הדירקטור

בשנים האחרונות מתגברות התביעות כנגד דירקטורים ביחס לרוב בעבירות לפי חוק ניירות ערך.

גם בתיקי FCPA מתגברות תביעות נגזרות כנגד חברי דירקטוריון בטענת להפרת חובת האמונים שלהם בנוגע לסוגיות שוחד ושחיתות.

שאלות

תודה על ההקשבה!

אורי שפיגל, עו"ד

054-6235024

ospiegel@nblaw.com

נשיץ ברנדס אמיר

NASCHITZ BRANDES AMIR